

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ ТУРИЗМ СОҲАСИДАГИ МАВЖУД ИМКОНИЯТ ВА ШАРТ ШАРОИТЛАР

Қаландарова Мубинабону Фазлиддин қизи

Андижон Давлат Университети

Ижтимоий иқтисодиёт факультети

Гид ҳамроҳлиги ва таржима фаолияти йўналиши 1 курс талабаси

Аннотатсия. Мазкур мақолада Андижон вилояти туризми соҳасидаги муаммолари ҳақида фикр юритилган.

Калит сўзлар: Андижон вилояти, монументал санъат объектлари, тарихий-меъморий обидалар, археологик ёдгорликлар, тарихий-меъморий обидалар, археологик туризм, туристик объектлар.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохатлар ичида туризмни ривожлантириш энг истиқболли соҳа сифатида қаралмоқда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 13 августдаги «Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилинди. У Республикамиз иқтисодиётининг стратегик тармоғи сифатида қаралаётган туризмни жадал ривожлантириш учун қулай географик муҳит мавжудлигига қарамасдан ҳозирги кунда туризм инфратузилмасидаги мавжуд муаммоларни ҳал этиш, тақдим этилаётган хизматлар сифатини ошириш ва жаҳон бозорларида миллий туризм маҳсулотларини тарғиб қилишни назарда тутди. [1].

Бу борада туризмни энг истиқболли тармоқларидан бири ҳисобланаётган экологик туризмни ривожлантириш ҳорижий сайёҳларни ўлкамизда мавжуд бўлган буюртма, кўриқхона ва миллий боғлар табиати, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси,

ландшафтлари билан танишишлари учун имкон яратиш муҳим аҳамият касб этади. Мамлакатимизда экологик туризмни ривожлантиришнинг асоси бўлган экологик ресурсларнинг ҳудудлар миқёсида азоналлик қонуниятига кўра денгиз сатхидан белгиланганда қуйдаги бир-биридан табиий экологик жиҳатдан фарқланувчи 5 та вертикал минтақаларга ажратиш мумкин. Экотуризм нуқтаи назаридан республикамиз ҳудудлари қуйидаги минтақаларга ажратилади: чўллар минтақаси; тўқай минтақаси; адир минтақаси; тоғ минтақаси; баланд тоғ минтақаси. [2].

Ушбу минтақаларнинг ландшафти: рельефи, иқлими, сув ресурслари, тупроғи, ўсимлик дунёси ва ҳайвонот олами ҳам турли-туман. Шунингдек, хорижлик сайёҳларни қизиқтирувчи 4 та фаслнинг ўлкамизда мавжудлиги ҳам экотуризмнинг муҳим ресурслари сифатида қаралади.

Андижон вилоятининг туристик салоҳияти таркибида монументал санъат объектлари 33 фоизни ҳамда архитектура ёдгорликларининг улуши 32 фоизни ташкил қилмоқда. Шу билан бир қаторда вилоятга ташриф буюрувчи сайёҳлар учун архео-логик туризмни ҳам таклиф қилиш учун етарлича ёдгорликлар мавжуд.

Андижон Ўзбекистоннинг Самарқанд, Бухоро, Хива, Қўқон каби кўҳна шаҳарлари қаторида кўплаб тарихий, маданий, табиий ёдгорликларга эга бўлган Шарқнинг машҳур шаҳарларидан бири ҳисобланади. Бироқ вилоятда тарихий-меъморий обидаларни шу кунгача тўлиқ сақланиб қолмагани ва туризмнинг юқоридаги шаҳарлар каби жадал ривожланиб кетмаганлигига баъзи бир сабаблар бор. Улардан бири Андижон вилояти 9 баллик сейсмик фаол зонада жойлашганлигидир. Вилоятда 1902, 1903, 1947, 1992 йилларда кузатилган 8-9 баллик zilzilalar кўплаб тарихий ва меъмо-рий обидаларнинг вайрон бўлишига сабаб бўлган.

Мингтепа, Далварзинтепа, Эйлатон археологик ёдгорликлари ҳамда Андижон шаҳридаги Сарвон-тепа, Чордона, Арк ичи, Шаҳристон каби тарихий мавзеларида аниқланган археологик топилмалар, Хитой йилномаларида қайд этилган ёзма манбалар бундан 2,5 минг йил олдин ҳозирги Андижон шаҳри ҳудудида шаҳарсозлик маданияти вужудга келганлиги ва ривожланганлигини тасдиқлайди [2]. Андижон вилоятида археологик туризмни ривожлантириш учун ҳам етарлича объектлар

мавжуд. Улардан бири Буюк Ипак йўли бўйида жойлашган Марҳамат туманидаги мил. ав. IV-милоднинг IV-V асрларга оид қадимги Довон дав-латининг пойтахти Эрши шаҳри қолдиқлари бўлган Мингтепа археологик ёдгорлигидир. Ҳозирги кунда бу ерда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Археология институти ва Хитой Фанлар Академияси Археология институти мутахассилари томонидан тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Худди шундай Андижон шаҳридан 20 км узоқликдаги Избоскан туманида милоддан аввалги VII-VI-III асрларга оид Эйлатон (халқ орасида шаҳри Хойбор) археологик ёдгорлиги ҳам кўплаб хорижлик сайёҳлар эътиборини тортади. Ёдгор-ликнинг ташқи девор билан ўралган қисми 200 гектарни, ички девор билан ҳимояланган қисми 20 гектарни ташкил этади³. Шуниндек, Андижон шаҳрининг Эски шаҳар қисмидаги Сарбонттепа (мил. авв. VI-IV асрлар), Култтепа, Жалолқудуқ тумани, Ойим қишлоғида жойлашган Далварзин-тепа (мил.авв. XII-VIII асрлар), Булоқбоши тумани-даги Тошттепа ва Шўрабашот каби қадимий шаҳар қолдиқлари вилоят туристик салоҳиятининг жозибадорлигини янада оширади.

Андижон вилоятида асосий архитектура ёдгор-ликлари Андижон шаҳрида - 21,2%, Хонобод шаҳрида - 15,2%, Балиқчи туманида - 9,1%, Избос-кан туманида - 8,3%, Шаҳрихон туманида 7,6% сақланиб қолган. Биргина Андижон шаҳрининг ўзида Мирпўстин-ота мақбараси, Ганчтепа, Дево-набой масжиди, Дувохон масжиди, Жомеъ маж-муаси, Аҳмадбек хожи меҳмонхонаси, Уйғур мас-жиди, Хожар Ноиб мадрасаси, Қилич Бурҳонидин ота мазори каби тарихий-меъморий обидаларни маҳаллий ва халқаро туристларга таништириш мумкин. Бироқ бу архитектура ёдгорликлари биз юқорида қиёслаган Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарларидаги туристик объектлар каби Андижон шаҳрининг маълум бир қисмида комплекс жойлашмаган

Агар туманлар кесимида ўрганиладиган бўлса, Хонобод шаҳридаги Фозилмон-ота, Кўрғонтепа туманидаги Бибисешанба, Юнус пайғамбар, Жалақудуқ туманидаги Қутайба ибн Муслим, Хўжаобод туманидаги Имомота, Булоқбоши туманидаги Ширмонбулоқ, Асака туманидаги Писта-мозор, Марҳамат туманидаги Бобохурсон, Балиқчи туманидаги Уч булоқ, Тузлукбуви, Избос-кан туманидаги Хўжа Қамбар-ота, Андижон туманидаги Меҳмони Валий, Пахтаобод туманидаги Кўктўнлик ота,

Отақўзи мадрасаси⁴ каби зиёратгоҳларни санаб ўтиш мумкин. Бу зиёратгоҳлар маданий мерос сифатида рўйхатга олинган бўлиб, давлат муҳофазасига олинган. Улар ўз хусусиятига кўра маҳаллий, республика ва халқаро аҳамият касб этади. Шу боис бу туристик объектларга нафақат маҳаллий ёки республикадан, балки кўшни Қирғизистон, Қозоғистон, Тожикистондан, шунингдек, Россия, Хитой, Туркия, Германия, Малайзия ва Индонезия каби мамкалалардан ҳам зиёратчилар ташриф буюрмоқда. Баъзи туристик объектлар оралиғидаги масофа узоклиги бир мунча сезилади. Шунини ҳисобга олиб, туристлар зеркиб ёки толиқиб қолмасликлари учун дастур таркибига археологик, экотуристтик, этнографик, миллий хунармандчилик, гастронимик, рекреация объектларини киритиш орқали аралаш турларни ташкил қилиш мақсадга мувофиқдир.

Андижон вилоятига 2015 йилда туристик фир-малар орқали ташриф буюрган жами туристлар сони 6581 нафарни ташкил қилган бўлиб, шундан 2257 нафари хорижлик сайёҳлар ҳиссасига тўғри келган. Ўтган икки йил мобайнида мамлакатимизда туризм соҳасини ривожлантиришга қаратилган талайгина қарор ва фармонлар қабул қилиниши натижасида вилоятда ҳам туристлар оқими бўйича сезиларли ўзгаришлар кузатилди

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 13 августдаги «Ўзбекистон Республикасида туризм соҳасини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони.
2. Адашова Т.А. Природное туристское пространство Камчатки как фактор сохранения природных богатств РФ // Актуальные вопросы современной экономической науки (Липецк, 20 февраля 2015) /отв. Ред. А.В. Горбенко. – Липецк: издательский центр «Гравис», 2015. С.49-54.
3. Инвестиционный портал Камчатского края. – URL. : <http://investkamchatka.ru/tor/> (дата обращения 28.08.2019)

4. Камчатский туристический портал. – URL. : www.visitkamchatka.ru (дата обращения 28.08.2019)
5. Мармазинская Н.В. Методическое руководство для работ по воспроизводству и расселению оленя бухарского в местах естественного оитания. – М., 2012. - 88 с

